

Szegedi Ítéltábla
Bf.II.264/2013/6.

A Szegedi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a Szegeden, 2013. október 31. napján tartott fellebbezési nyilvános ülés alapján meghozta a következő

Í T É L E T E T :

A sikkasztás büntette és más bűncselekmények miatt az I.r. **vádltott ÉS TÁRSA** ellen indított büntetőügyben a **Kecskeméti Törvényszék** 2013. április 22. napján kihirdetett 8.B.178/2010/193. számú ítéletének **I. rendű** vádlottra vonatkozó, fellebbezések folytán felülbírált részét

m e g v á l t o z t a t j a :

I. rendű vádlott vagyon elleni bűncselekményét folytatólagosan elkövetett sikkasztás büntettének [Btk. 317. § (1) bekezdés, **(5) bekezdés a) pontja**] **minősíti**, a közokirat-hamisítás büntetteként értékelt cselekményből a **bűnsegédi elkövetői forma megállapítását mellőzi.**

A szabadságvesztés végrehajtása felfüggesztésének próbaidejét **3 (három) évre leszállítja.**

A vagyonekobzás összegét **28.202.042.-(huszonnyolcmillió-kettőszázkettőezer-negyvenkettő) Ft-ban állapítja meg.**

Egyebekben az elsőfokú ítélet I. rendű vádlottra vonatkozó, fellebbezések folytán felülbírált részét **helybenhagyja** azzal, hogy az elsőfokú ítélet alapját a 2012. szeptember 10. napján tartott tárgyalás is képezi.

Megállapítja, hogy az I. rendű vádlott személyi azonosító okmányának a száma: **(okmány száma).**

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I N D O K O L Á S:

Az elsőfokú bíróság I.r. vádlott bűnösségét folytatólagosan elkövetett sikkasztás büntettében [Btk. 317. (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pontja, (6) bekezdés b) pontja], bűnsegédként elkövetett közokirat hamisítás büntettében [Btk. 274. § (1) bekezdés c)

pontja] és számvitel rendje megsértésének büntetében [Btk. 289. § (1) bekezdés a) és b) pontja] mondta ki.

Ezért az I.r. vádlottat halmazati büntetésül 2 év börtönre, mellékbüntetésül a gazdasági társaság vezető tisztségviselésétől mint foglalkozástól 5 évi eltiltásra ítélte és 28.002.052,- Ft-ra vagyonelkobzást rendelt el. A szabadságvesztés végrehajtását 5 év próbaidőre felfüggesztette, a börtönbe beszámította az előzetes letartóztatásban töltött időt.

A felmentő rendelkezés az ezt támadó ügyészi fellebbezés visszavonása folytán jogerőre emelkedett, azt utóbb már joghatályos ügyészi fellebbezés nem támadta.

Az ítélet a II. rendű vádlott vonatkozásában első fokon jogerőre emelkedett.

Az elsőfokú bíróság rendelkezett a bűnjelekről és a bűnügyi költség viseléséről egyaránt.

Az elsőfokú ítélet I.r. vádlottra vonatkozó részének felülbírálatára az alábbi - joghatályos - fellebbezések folytán került sor:

Az ügyész fellebbezése - a Szegedi Fellebbviteli Főügyészség átirata és az ügyész által a fellebbezési nyilvános ülésen tett nyilatkozat alapján - a büntetés súlyosítását célozta: - a szabadságvesztés tartamának súlyosítását, a végrehajtásának próbaidőre történő felfüggesztése mellőzését és közügyektől eltiltás mellékbüntetés kiszabását, a tényállásnak a sikkasztás elkövetési értéke helyesbítésével a vagyonelkobzás összegének helyes mértékben való megállapítását; egyebekben az elsőfokú ítélet helybenhagyását indítványozta az ügyész.

Az I.r. vádlott és védője a sikkasztás büntetteként értékelt bűncselekményben való bűnösség megállapítását támadta, az I.r. vádlottnak bűncselekmény hiánya okából történő felmentését, másodlagosan a büntetés enyhítését célozta.

A felülbírálat tárgyát képező tényállást a védelmi fellebbezések utóbb már nem támadták.

A fellebbviteli főügyészség ügyésze a fellebbezési nyilvános ülésen a bűncselekmény elbírálására irányadó büntető törvény időbeli hatályát tekintve indítványozta a 2012. évi C. tv. alkalmazását, akként nyilatkozott, hogy az úgynevezett középértékes büntetéskiszabási doktrína nem döntő szempont az alkalmazandó törvény megválasztása szempontjából.

A védő - védencével egyetemben - okiratokat csatolt a büntetéskiszabási körülményekre vonatkozó tényállás kiegészítését indítványozva, továbbá az általuk

becsatolt felkért szakértői vélemény alapján további bizonyítás felvételét indítványozta arra vonatkozóan, hogy milyen feltételek mellett lehet osztalékelőleget felvenni.

Kizárólag a büntetés enyhítését célzó védelmi fellebbezések az alaposak.

* * *

A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletnek az I.r. vádlottra vonatkozó és fellebbezések folytán felülbíráható részét a másodfokú felülbírálatra vonatkozó szabályoknak megfelelően az azt megelőző eljárással egyetemben vizsgálta felül. Ennek során nem állapított meg olyan eljárási szabálysértést, amely az elsőfokú bíróság ítéletének felülbíráható része hatályon kívül helyezésére kellett volna hogy vezessen.

Eljárási szabálysértés valósult meg azonban azzal, hogy a törvényszék egy tanút a Szerb Köztársaságból közvetlenül, postai úton idézett. A Szerb Köztársaság nem tagja az Európai Uniónak, így a tagállamok közötti jogsegélyről szóló 2000. május 29.-én kelt és a 2005. évi CXVI. törvénnyel kihirdetett Egyezmény alkalmazhatósága szóba sem jön. Ehelyett a nemzetközi bűnügyi jogsegélyről szóló 1996. évi XXXVIII. törvénynek (Nbjtv.) az ún. harmadik államokkal, illetve átmenetileg a Horvát Köztársasággal folytatott jogsegélyre vonatkozó rendelkezését (72-73.-ok) kellett volna alkalmazni. A tanú közvetlen idézése azonban „ismeretlen” postai jelzéssel érkezett vissza a törvényszékhez, emiatt annak nagyobb a valószínűsége, hogy diplomáciai úton sem kecsegtetett volna komolyabb eredménnyel az idézés, így az eljárási szabálysértés relatív volt, ezért azt az ítéletábla csupán jelezte.

Az elsőfokú bíróság a bizonyítást a szükséges és lehetséges mértékben maradéktalanul lefolytatta, további bizonyítás felvételének helye nem volt. Nem osztotta az ítéletábla a védelmi bizonyítási indítványt, és még okiratként sem használta (használhatta) fel a becsatolt magánszakvéleményt. Az ugyanis világosan kiderült, hogy a magánszakvélemény nem tény-, hanem jogkérdésekben foglalt állást, amit az ítélebíró maga tesz meg, az nem vonható a szakértői kompetencia körébe. Ezért a másodfokú bíróság a bizonyítási indítványt elutasította.

Az elsőfokú bíróság példamutató részletességgel járt el a bizonyítékok feltárása, összegzése, majd értékelése során is. Iratszerűen és logikus okfejtéssel részletesen számot adott arról, hogy mely bizonyítékot mennyiben és miért fogadott vagy utasított el a tényállás megállapítása során.

Mindezek következtében az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás túlnyomórészt megalapozott, csupán kismértékben nem, amely azonban nem az

elsőfokú bíróság hibájára vezethető vissza, hanem az időközben bekövetkezett tények, körülmények változása miatt vált szükségessé a tényállás kiegészítése [Be. 351. § (2) bekezdés b) pont második fordulata és 352. § (1) bekezdés a) pontja]:

A másodfokú bíróság a büntetéskiszabás szempontjából jelentős tények tekintetében - bizonyítást nem foganatosítva - a védelem által becsatolt okiratok tartalma alapján csupán annyival egészítette ki a tényállást, hogy az I.r. vádlott apja utóbb elhalálozott, súlyos sorsszerű megbetegedésben szenvedő anyja ápolását, gondozását anyagi- és természetbeni juttatással egyedül látja el; karitatív jelleggel két alapítványt is támogat hosszabb idő óta azok megelégedésére, továbbá jelenlegi munkáltatója, a (gazdasági társaság megnevezése) tengerentúli, hosszabb távú üzleti kapcsolat kiépítése érdekében veszi igénybe szaktudását.

Ezen túlmenően osztotta a másodfokú a fellebbviteli főügyészségnek a tényállás helyesbítésére [Be. 352. § (1) bekezdés a) pontja] vonatkozó indítványát is a következők szerint:

Az elsőfokú bíróság ítéletének 15. oldal második bekezdés első sorában írtakat akként helyesbítette, hogy az I.r. vádlott 76.837.051,- Ft-ot vett fel jogosultan, a harmadik bekezdés harmadik sorát azzal, hogy tagi kölcsönként további 26.437.051,- Ft-ot utalt át az általa vezetett Kft. tőkéjét ezzel az összeggel emelve, a negyedik bekezdés első sorát azzal, hogy nem zárható ki, miszerint további 30.580.907,- Ft-ot ugyancsak tagi kölcsönként bocsátott a Kft. rendelkezésére és az ötödik bekezdés első sorát akként, hogy a fennmaradó - helyesen - 28.202.042,- Ft-ot utaltatta a Gazdasági Társaságokról szóló 2006. évi IV. tv-ben hivatkozott jogcím nélkül.

A most már mindenben megalapozott és a másodfokú felülbírálat számára maradéktalanul irányadó tényállásból az elsőfokú bíróság helyesen következtetett az I.r. vádlott bűnösségére és a bűncselekmények minősítése is zömmel törvényes.

A sikkasztásként értékelt cselekvőségre vonatkozó jogi indokolása (az elsőfokú ítélet 38. oldal alulról számított harmadik bekezdése mint összegzés) teljes mértékben megalapozott anyagi jogi álláspont, amelyet a másodfokú bíróság csupán a következőkkel egészített ki:

A Gazdasági Társaságokról szóló 2006. IV. tv. (Gt.) 131. § (1) bekezdése szerint a társaság saját tőkéjéből a tagok javára, azok tagsági jogviszonyára figyelemmel kifizetést a társaság fennállása során kizárólag az e törvényben meghatározott esetekben és csak a számviteli törvényben meghatározott feltételek teljesülése esetén, a tárgyévi adózott eredményből, illetve a szabad eredménytartalékkal kiegészített tárgyévi adózott eredményből teljesíthet.

A felhívott törvényhely további kifizetési korlátot is állít, amelynek azonban a jelen cselekvőség elbírálása szempontjából nem volt jelentősége.

Ehhez kapcsolódik a Gt. 133. §-a: két egymást követő, számviteli törvény szerinti beszámoló elfogadása közötti időszakban, ha a társasági szerződés azt megengedi, a taggyűlés osztalékelőleg fizetéséről akkor határozhat, ha:

a) a számviteli törvény szerint e célból készített közbenső mérleg alapján megállapítható, hogy a társaság rendelkezik az osztalék fizetéséhez szükséges fedezettel (és egy további korláttal, amelynek nincs relevanciája a jelen ügyben) és

b) a tagok vállalják az osztalékelőleg visszafizetését, amennyiben utóbb a számviteli törvény szerinti beszámoló alapján a 131. § (1) bekezdésére foglaltakra figyelemmel az osztalék fizetése nem lenne jogszabályi lehetőség.

A védelem igyekezett az általa becsatolt és alapvetően nem is számviteli, illetve könyvelési, hanem jogkérdésre vonatkozó szakértői véleményt tartalmazó okirattal támogatva, e törvényi feltételeket kizárólag olyan formai jellegű, tartalmiságot nélkülöző feltételként feltüntetni, amelyek mellőzése sem teszi jogcím nélkülivé az adott társasági tag esetében az osztalékelőleg címén történő kifizetést.

Ezt az álláspontot implicite az elsőfokú bíróság sem fogadta el, a másodfokú bíróság pedig kifejezetten rámutat arra, hogy ezek a jogcímek a gazdasági társaságok működéséről szóló törvényben éppen azért nyertek szabályozást, mert a társadalmi érdek az, hogy a gazdasági társaság tagjai jogcím nélkül ne részesülhessenek a társaság vagyonából történő joglap nélküli - tehát jogtalan - kifizetésben.

A külső szemlélődés a jelen ügyben valóban azt a téves látszatot keltette, mintha az I.r. vádlott mintegy saját vagyonával gazdálkodott volna csupán, amikor tagi kölcsönként tőkét investált a társaságba annak működtetése érdekében, majd amikor az anyagi helyzete, avagy a gazdasági szükség úgy hozta, abból pénzt vett ki, és indifferens, hogy azt milyen jogcím alapján, vagy netán jogcím nélkül tette.

Ezzel a felfogással a másodfokú bíróság alapvetően nem értett egyet. Az elsőfokú bíróság messzemenőig az I.r. vádlott javára ítélve járt el, amikor a szóba jöhető jogcímek közül jogszerűnek ítélt több tízmilliós nagyságrendű kifizetést tagi kölcsön visszafizetése címén, ugyanakkor két olyan kifizetésnél, amelyre a korábban befizetett tagi kölcsönök nem nyújtottak fedezetet, a különbözetre osztalékelőleg címen történt kifizetést jogtalanak minősítette.

Nem elegendő ugyanis a jogszerű kifizetés kimondására az, hogy elegendő, ha a gazdasági társaság vezető tisztségviselője - akinek jogosultsága van a pénzeszközök

kezeléséhez - az átutalási értesítőkön valamilyen jogcímet tüntet fel.

Azaz, az osztalékelőleg címen történt átutalás saját folyószámlára nem jelenti azt, hogy az osztalékelőleg fizetése valóban megvalósult és az jogszerű volt, miközben hiányoztak annak a Gt-ben fentebb hivatkozott feltételei, amelyek csupán látszólag formaiak, valójában tartalmiak; pontosan azt a célt szolgálják, hogy a társaság saját vagyona ne kerüljön veszélybe, illetve az esetleges hitelezők érdekei se csorbuljanak. Éppen ezért írja elő azt a Gt. hivatkozott rendelkezése, hogy a közbenső mérleget be kell nyújtani a bírósághoz is. Nyilvánvaló, hogy a bíróság a közbenső mérleg alapján fogja azt megállapítani ilyen esetekben, hogy a kifizetés valóban nem veszélyezteti a társaság tőkéjét, illetve a hitelezők érdekeit.

Az így kiegészítettekkel együtt az elsőfokú bíróság helyesen foglalt állást abban, hogy a helyesbített tényállásbeli összegre mint elkövetési értékre nézve az I.r. vádlott a sikkasztás bűncselekményét valósította meg.

Osztotta ugyanakkor a védelemnek az üzletszerűség meglétét támadó fejtegetését. (Kétségtelen hogy az üzletszerűség mint dogmatikai fogalom megítélésében a bírói gyakorlat sem egységes. A másodfokú bíróság ugyanakkor teljes mértékben egyetértett a Bírósági Határozatok 2011. évfolyam 160. számú jogesetében kifejtettekkel.)

A Btk. 137. § 9. pontja értelmében üzletszerűen követi el a bűncselekményt, aki ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekmények elkövetése révén rendszeres haszonszerzésre törekszik. A rendszeresség nem időbeli kritériuma a fogalomnak, és a lényege a bűncselekmény haszonszerzés végett való ismétlődésére irányuló akaratelhatározás (mint alanyi feltétel), amelyből következően a bűncselekmények ismétlődése közötti idő hossza önmagában közömbös. Ugyanakkor a rendszeresség, s így az üzletszerűség hiányához vezet az elkövetés alkalmosságúága.

Azokból a körülményekből pedig, hogy egyrészt ítéleti bizonyossággal, kétséget kizáróan csak rövid időn belüli és mindössze két alkalommal történő bűncselekményt megvalósító pénzutalás állapítható meg az I.r. vádlott terhére, s az I.r. vádlott sem a vád tárgyát képező bűncselekmények elkövetését megelőzően, sem azt követően nem követett el további bűncselekményeket, nem lehet arra következtetni, hogy a bűncselekményt rendszeres haszonszerzés végett, azaz üzletszerűen követte el. Ezért a másodfokú bíróság ezen minősítő körülmény megállapítását mellőzte.

Ennek a sikkasztásként értékelt bűncselekmény minősítésére lényeges kihatása volt, az így a Btk. 317. § (1) bekezdésébe ütköző, de az (5) bekezdés a) pontja szerinti folytatólagosan elkövetett sikkasztás büntettének minősül.

Ugyancsak tévedett az elsőfokú bíróság abban, hogy a közokirat-hamisítás büntettként értékelt cselekményben az I.r. vádlott részességét állapította meg azzal, hogy kimondta, ahhoz az I.r. vádlott ahhoz bűnsegélyt nyújtott.

Ez az álláspont azért téves, mert az úgynevezett „intellektuális” közokirat-hamisítás büntetnének tényállási konstrukciója fogalmilag azt jelenti, hogy mindenki tettesként követi azt el, aki közreműködik abban, hogy a közhitelű nyilvántartásba a valóságnak meg nem felelő adat kerüljön. A közreműködés a hivatalos személy értelmi jellegű megtévesztését jelenti, amely nem azonos a magánokirat-hamisítás elkövetési magatartásával, az okirat felhasználásával. Következésképpen az I.r. vádlott cselekvősége nem bűnsegédi, hanem tetteskénti elkövetésnek értékelendő. Ezért a másodfokú bíróság az e bűncselekményhez rendelt bűnsegédi elkövetői forma megállapítását mellőzte.

* * * *

Ami a bűnösségi körülményeket illeti, azokat az elsőfokú bíróság zömmel helyesen vette számba, de a büntetés kiszabása szempontjából lényeges körülményekre történt kiegészítéseket alapul véve a másodfokú bíróság azokat kiegészítette, illetve helyesbítette a következők szerint:

-További enyhítő körülményként értékelte azt, hogy az I.r. vádlott anyagi és természetbeni támogatásban, gondozásban részesíti az édesanyját és hogy jelentősebb karitatív tevékenységet folytat. Ugyanakkor mellőzte az enyhítő körülmények közül a büntetlen előéletre hivatkozást, hiszen az a bűncselekmény elkövetését lehetővé tévő gazdasági társaságban betöltött vezetői pozíció betöltésének az előfeltétele. A bűnösség elismerésére is kiterjedő beismerő vallomást pedig csak a közokirat-hamisítás bűncselekmény tekintetében értékelte enyhítőként.

Összevetve ugyanakkor az enyhítő és súlyosító körülmények jellegét és súlyát, a másodfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy a büntetésnek nemhogy lényeges súlyosítása nem szükséges, hanem a végrehajtás felfüggesztése próbaidejének a leszállítása indokolt az I. r. vádlott kedvező személyi körülményeire figyelemmel.

Az I.r. vádlott által elkövetett bűncselekmények elbírálásakor a másodfokú bíróság a Btk. 2. §-a alapján az elkövetéskori törvényt alkalmazta. Az elbíráláskori büntető törvény (2012. évi C. törvény) alkalmazására a másodfokú bíróság álláspontja szerint azért nem volt indok, mert az nem biztosít enyhébb elbírálást az I.r. vádlott számára.

A feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjára vonatkozó rendelkezés (a büntetés kétharmad részének kitöltését követő nap) kétséggkívül enyhébb az elkövetéskori Btk. hasonló rendelkezéséhez (börtön fokozatú szabadságvesztés esetén legalább háromnegyed részt kell kitölteni a feltételes szabadságra bocsátáshoz alapfeltételként) képest. Ugyanakkor a büntetési tétel középértékének irányadóságára vonatkozó szabály [2012. évi C. tv. 80. § (2) bekezdés] alkalmazása jelen ügyben mintegy kioltja a fenti enyhébb rendelkezést, és az új büntető törvény

alkalmazása végső soron jelen ügyben az I.r. vádlott számára hátrányosabb büntetés kiszabására tenné indokolttá, figyelemmel arra is, hogy az ügyben nincs súlyosítási tilalom. Ily módon nem állt elő olyan helyzet, hogy enyhébb elbírálást tenne lehetővé az elbíráláskori törvény alkalmazása az I.r. vádlottra nézve.

Ami a fellebbviteli főügyészség képviselőjének a büntetési tétel középértékének irányadóságára vonatkozó büntetéskiszabási szabályra vonatkozó okfejtését illeti, azzal a másodfokú bíróság nem értett egyet. Annak törvényi kimondása, hogy határozott ideig tartó szabadságvesztés kiszabásakor a szabadságvesztés alsó és felső határának középértéke az irányadó, önmagában olyan kógens szabály (még ha attól el is lehet térni), amely vitathatatlanul súlyosabb rendelkezés az elkövetéskori törvényhez képest, amelyben még nem szerepelt a középértékes büntetéskiszabási rendelkezés.

A büntetést tehát az elkövetéskor Btk. alkalmazása mellett enyhítette a másodfokú bíróság akként, hogy a végrehajtás felfüggesztésének próbaidejét három évre leszállította. Így e kérdésben, csakúgy mint a korábbiak szerint a vagyon elleni bűncselekmény minősítését tekintve és a közbizalom elleni bűncselekmény elkövetői alakzatát érintően az elsőfokú ítéletet a Be. 372. § (1) bekezdése alapján megváltoztatta.

A tényállás helyesbítéséhez képest megállapította a vagyoneklokozás helyesösszességét, egyebekben pedig az elsőfokú ítéletnek az I.r. vádlottra vonatkozó és fellebbezések folytán felülbírált részét a Be. 371. § (1) bekezdése alapján helybenhagyta azzal, hogy az észlelt adatok alapján megállapította, hogy egy további tárgyalási nap is az ítélet alapját képezi, és az I.r. vádlott által felmutatott személyi igazolvány alapján helyesbítette annak az ítéletben feltüntetett számát.

A további fellebbezési jog kizártságának a megállapítása a Be. 386. §-án alapszik.

Szeged, 2013. október 31. napján

Dr. Mezőlaki Erik s.k.
a tanács elnöke

Dr. Katona Tibor
a tanács tagja, előadó helyett
Dr. Mezőlaki Erik s.k.
a tanács elnöke

Dr. Nagy Erzsébet s.k.
a tanács tagja

A Szegedi Ítéltábla Bf.II.264/2013/6. számú ítélete és a Kecskeméti Törvényszék 8.B.178/2010/193. számú ítéletének az I.r. vádlottra vonatkozó és a fellebbezések folytán felülbírált része a jelen ügyben foglalt változtatásokkal a mai napon jogerős és a fel nem függesztett részében végrehajtható.

Szeged, 2013. október 31. napján

Dr. Mezőlaki Erik s.k.
a tanács elnöke